

Begrotingsbehandeling Economische Zaken & Klimaat – november 2021

Geacht Kamerlid,

Begin november wordt de Begroting Economische Zaken & Klimaat (EZK) behandeld. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) is blij dat het demissionaire kabinet eenmalig extra geld vrijmaakt voor snelle klimaatactie. Dat is hard nodig. Tegelijkertijd zijn er dringend structurele keuzes nodig om nog op koers te komen voor de klimaatdoelen van 2030 en verder. Zie onze [uitgebreide reactie op onze website](#) en het [recente pleidooi van een Klimaatcoalitie van bedrijven en de NVDE](#) voor radicale versnelling van de besluitvorming. Wij zien het recente pakket om de hoge energierekening te compenseren als [verstandig](#): het behoudt de nuttige prikkel om aardgasverbruik te verminderen, en bevordert de keuze voor isoleren, elektrificatie en duurzame warmte.

Elektrificatie en opschaling hernieuwbare elektriciteit

Elektrificatie - inclusief de productie van groene waterstof via elektrolyse - is een essentieel onderdeel in de verduurzaming van de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit. Gezien de extra vraag is er ook extra hernieuwbare elektriciteit nodig: alleen al voor de industrie en datacenters is minimaal 45 TWh extra nodig bovenop de verwachte totale elektriciteitsvraag van 120 TWh per jaar. Onlangs is de [Routekaart Elektrificatie](#) gepresenteerd, en een [Oproep Elektrificatie van de Industrie door de Power-to-Industry-coalitie](#). Deze coalitie van industrie, energiesector en milieuorganisaties roept de politiek op om de kansen van elektrificatie voor de industrie te verzilveren. In het najaar moet conform het Klimaatakkoord ook in de andere sectoren de extra elektriciteitsvraag in beeld zijn (elektrisch vervoer, gebouwde omgeving, glastuinbouw). De inschatting is dat de extra vraag fors zal zijn, zie de [eerdere studie van CE Delft](#).

- **Een samenhangende aanpak is nodig om vraagontwikkeling, opschaling van hernieuwbaar aanbod en energie-infrastructuur goed met elkaar te matchen:**
 - zorg voor de juiste voorwaarden voor bedrijven om te elektrificeren en/of over te stappen op groene waterstof, inclusief tijdige invoering van een opschalingsinstrument voor groene waterstof;
 - realiseer voortvarend opschaling van hernieuwbare energie om de groeiende vraag te matchen;
 - realiseer tijdig de energie-infrastructuur en verkort doorlooptijden.

- Wij dringen aan op snelle uitvoering van de [motie Boucke c.s.](#) door **extra 10 GW windparken op zee** aan te wijzen. Het is goed dat het kabinet extra geld uittrekt voor onderzoek naar nieuwe gebieden voor wind op zee en voorbereidende maatregelen treft;
- De SDE++ is voor hernieuwbare projecten op land (wind- en zonne-energie) gekoppeld aan het doel van 35 TWh. **Wij adviseren om, wanneer projecten breed gedragen zijn en de aansluiting op het net mogelijk is, subsidiëring wel te verstrekken, óók als de 35TWh is bereikt.** Daarbij, met zicht op elektrificatie is het zonde en inefficiënt om projecten met bestuurlijk draagvlak niet te verzilveren en ze vervolgens over een poosje weer ‘uit de ijskast’ te moeten halen. Zo wordt veel extra vraag verwacht en er komen hogere doelen voor hernieuwbare energie via het Europese Fit-for-55 pakket. Daarbij is het van belang om met het snel groeiende aanbod aandacht te hebben voor de systeemeffecten, bijvoorbeeld de behoefte aan meer energieopslag en flexibilisering van de vraag;
- **Reserveer extra budget voor zorgvuldige participatie en ruimtelijke inpassing van hernieuwbare opwek op land,** via de SDE++ en middels een kwaliteitsbudget. Uw Kamer heeft voor de zomer verzocht om dit te onderzoeken ([motie Boucke c.s.](#)). Sluit hierbij aan bij het lopende traject van de knelpuntenwerkgroep van het Nationaal Programma RES.

Investeer in het elektriciteitsnet en versnel de uitrol

Er zijn grootschalige investeringen in energie-infrastructuur nodig. Hiervoor is een langjarige investeringsagenda en versnelling van procedures nodig. Bovendien is het essentieel om tijdig een slimme, gecoördineerde aanpak tussen opwek, energie-infrastructuur en vraagsectoren te realiseren, inclusief het stimuleren van de vraag naar hernieuwbare elektriciteit en groene waterstof.

- **Verkort de procedures bij netverzwaring,** zoals aanbestedingstrajecten en vergunningverlening. Zie hiervoor ook het [pleidooi van een coalitie van bedrijven uit industrie, energie en netbeheer](#). Ruimtelijke procedures nemen momenteel tot ongeveer 70% van de realisatietijd in beslag. Ons voorstel is dat er een tijdsnorm komt voor het vergunnen inclusief alle beleidsbeslissingen met een maximale doorlooptijd van twee jaar. Een crisiswet, zoals de Spoedwet Wegverbreding 2003, kan helpen de versnelling te realiseren. Bovendien is meer capaciteit bij de Raad van State nodig om vertraging weg te nemen terwijl de beroepsmogelijkheden van burgers beschikbaar blijven;
- Het is goed dat de [motie Thijssen/Van der Lee](#) is aangenomen over **voldoende financiering voor de benodigde netverzwaringen**. De komende jaren zijn er enorme investeringen in de netten nodig voor de energietransitie, de woningbouw, digitalisering van de samenleving en economische ontwikkelingen. Extra eigen vermogen is noodzakelijk om deze investeringen te kunnen financieren. De opgave is groot. Voor de regionale netbeheerders ligt er in aanvulling op een kapitaalstorting van bestaande aandeelhouders, ook een urgente rol voor het Rijk om

de kapitaalpositie van de netbeheerders te versterken. De Rijksbegroting moet rekening houden met een kapitaalversterking van de regionale netwerkbedrijven door het Rijk op korte termijn. Werk uiterlijk in 2022 uit hoe kapitaalversterking van de regionale netwerkbedrijven door het Rijk gerealiseerd kan worden.

- **Maak opslag, flexibiliteit, conversie en gedeelde netaansluitingen aantrekkelijker.** Onderzoek hoe investeringen in opslag, conversie en lokaal gebruik van lokaal geproduceerde elektriciteit lonend kunnen worden. Zorg dat alle vormen van infra/cable pooling wettelijk mogelijk zijn. Bijvoorbeeld: wind- en zonne-energie die een aansluiting delen (cable-pooling) en het combineren van opwek en verbruik.

SDE++: zet in op transitie naar hernieuwbaar, vrees voor verdringing door ophoging CCS

‘Voor de in de industrie benodigde 14,3 Mton uitstootreductie wordt maximaal 7,2 Mton CCS gesubsidieerd,’ staat in het breed ondertekende Klimaatakkoord. Die veel bediscussieerde afspraak heeft de steun van de NVDE: hiermee kan de industrie hopelijk snelle reducties bereiken en kunnen tegelijkertijd duurzame energiebronnen tot ontwikkeling komen voor de andere helft van de beoogde CO₂-reductie. Het eenzijdig verhogen van het plafond past niet in de geest van samenwerking die hoort bij het Klimaatakkoord en een succesvolle energietransitie. In de Miljoenennota staat dat het plafond daarbij zo wordt vastgesteld dat er substantiële middelen beschikbaar blijven voor andere technologieën. Wij vrezen echter dat het andere opties verdringt die hard nodig zijn voor een duurzame toekomst, zoals duurzame warmte, elektrificatie en groene waterstof. Het is bovendien onwenselijk dat de enige cap nu geldt voor zon en wind op land (35 TWh), terwijl we een enorme extra elektriciteitsvraag aan zien komen. Projecten met draagvlak en netaansluiting moeten daaraan bij kunnen dragen. Een eventuele uitbreiding van de ruimte voor CCS zou volgens de NVDE onderdeel moeten zijn van een breed pakket aan nieuwe afspraken dat is gericht op een hogere klimaatdoelstelling, in lijn met de Europese plannen in Fit-for-55.

- **Geef duurzame warmte structureel meer kans en volume in de SDE++.** Dit kan door aanpassing van de tariefsystematiek (basis- en correctiebedragen) en/of een afgeschermd budget. In de Miljoenennota wordt gesproken over ‘schotten’ in de SDE++, hetgeen een stimulerend effect kan hebben op de ontwikkeling van duurzame warmte in de gebouwde omgeving. De Kamer heeft [recent verzocht](#) om al in 2022 voldoende middelen te borgen voor duurzame warmte. Wanneer blijkt dat duurzame warmte in de SDE++ van dit jaar wederom onvoldoende aan bod komt, pleiten wij voor meer maatwerk om diverse duurzame warmte snel van de grond te krijgen.

Nationaal Groeifonds: investeer uitsluitend in de klimaatneutrale economie

Investeren in de energietransitie levert een win-winsituatie op: het richt zich op een CO₂- en fossielvrije economie en het halen van de klimaatdoelen op de lange termijn, en het levert al op korte termijn een impuls voor de economie en werkgelegenheid op. Het snelle herstel van de economische groei biedt een uitgelezen kans om de focus in het herstelbeleid op verduurzaming van de economie te leggen. Dat kan door Europese herstelfondsen snel te gaan benutten. Daarnaast kunnen door het Nationaal Groeifonds ontwikkelingen in de energietransitie worden gefinancierd voor de langere termijn, bijvoorbeeld waar de businesscase nu nog niet competitief is, waar noodzaak tot sectoroverstijgende oplossingen is of waar infrastructuur dienend is aan de opschaling van duurzame technieken. Wij zien echter dat investeren in een duurzame en klimaatneutrale economie niet goed is geborgd. Ook de [Raad voor de leefomgeving en infrastructuur](#) bracht recent een kritisch advies uit over de beperkte rol van duurzaamheid in het Groeifonds. De conclusie van de Raad is dat het doel van een duurzaam verdienvermogen alleen bereikt kan worden als vanuit het Groeifonds uitsluitend geïnvesteerd wordt in activiteiten die passen bij de transitie naar een duurzame economie.

- Neem de **transitie naar een duurzame klimaatneutrale economie** als doel van het Nationaal Groeifonds op in de instellingswet. Dit wetsvoorstel is overigens nog niet aan de Kamer voorgelegd;
- Leg de **toetsing op efficiënte CO₂-prijzen** bij de selectie van projecten expliciet vast in het wetsvoorstel en weeg dit mee bij de analyse en selectie van ingediende voorstellen;
- **Stel de efficiënte CO₂-prijzen tijdig bij**, in lijn met het recent vastgelegde Europese doel van 55% broeikasgasreductie in de Europese Klimaatwet. Een te lage inschatting van de CO₂-prijs leidt er toe dat de maatschappelijke baten van uitstootreductie ten onrechte te laag gewaardeerd worden bij de analyse van de voorstellen;
- Er is **veel meer transparantie nodig over criteria** - en veel actievere communicatie, nu is het een *black box* voor potentiële indieners.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 6000 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €41 miljard en meer dan 250.000 werknemers.